

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 475/2017-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. septembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], Izrael, zastúpenej advokátkou JUDr. Ivanou Zmekovou, Zámocká 18, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na zohľadnenie záujmu dieťaťa pri činnosti súdu podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Krajského súdu v Bratislave a jeho uznesením sp. zn. 11 CoP 217/2017 z 15. júna 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na zohľadnenie záujmu dieťaťa pri činnosti súdu podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením sp. zn. 11 CoP 217/2017 z 15. júna 2017 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa ako navrhovateľka v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 20 P 124/2017 domáhala nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým by súd upravil jej styk ako starej mamy s maloletými vnukmi v rozsahu každý páry týždeň v kalendárnom roku od piatka od 17.00 h do soboty do 17.00 h s tým, že si deti prevezme od matky v mieste jej bydliska, kde ich aj následne odovzdá. Okresný súd návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. O odvolaní sťažovateľky proti rozhodnutiu okresného súdu rozhodol krajský súd sťažnosťou napadnutým uznesením tak, že ho potvrdil.

3. Sťažovateľka vidí porušenie svojich označených práv (bod 1) v tom, že „*Odvolací súd nedostatočne posúdil situáciu, v ktorej sa sťažovateľka ako stará matka so svojimi maloletými vnukmi nachádza. Odvolací súd v rozpore so skutkovým stavom uzavrel, že sťažovateľka nepreukázala potrebu dočasnej úpravy pomerov k jej maloletým vnukom. S uvedenými závermi odvolacieho súdu sťažovateľka nemôže súhlasiť a považuje ich za v rozpore so záujmom maloletých detí, v rozpore so skutočným stavom, v rozpore s jej právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivý proces.*“.

Sťažovateľka považuje odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu za nepresvedčivé, nedostatočne zdôvodnené a v rozpore s princípom spravodlivosti. Nedostatok odôvodnenia a arbitrárnosť rozhodnutia spočíva podľa sťažovateľky v tom, že „odvolací súd neuviedol, prečo nepovažuje sťažovateľkou uvádzané skutočnosti v predmetnej veci za relevantné, ale iba skonštatoval, že sťažovateľka nepreukázala potrebu úpravy styku nariadením neodkladného opatrenia“.

4. V závere podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd konštatoval porušenie ňou označených práv (bod 1) postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu, aby toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, priznal

jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 2 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd v súlade s § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

7. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu

a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05).

8. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

9. Ústavný súd v tomto konaní preto pristúpil ku skúmaniu, či právny názor vyslovený v napadnutom uznesení krajského súdu je z ústavného hľadiska udržateľný a akceptovateľný.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná.

11. Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol:

„Odvolací súd zhodne, ako súd prvej inštancie má za to, že neboli dané podmienky na dočasnú úpravu pomerov maloletého dieťaťa, keďže stará matka maloletých detí nepreukázala žiadne ohrozenie alebo hroziace nebezpečenstvo maloletým deťom. Účel neodkladného opatrenia zdôvodnil súd prvej inštancie, s ktorými dôvodmi sa odvolací súd stotožňuje. Z obsahu spisu, ako aj doterajších rozhodnutí súdu prvej inštancie je zrejmé, že starostlivosť o deti je riadne zabezpečená a pomery detí nie sú ohrozené. Zákon o rodine pripúšťa možnosť úpravy styku maloletých detí s blízkymi osobami, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a vyžadujú si to pomery v rodine. Pri nariadení neodkladného opatrenia súd skúma ohrozené pomery maloletých detí, ktoré musí navrhovateľ takéhoto neodkladného opatrenia preukázať. Správne konštatuje súd prvej inštancie, že ohrozenie pomerov maloletých detí stará matka maloletých nepreukázala. Stará matka sa takejto úpravy môže domáhať v konaní vo veci samej, kde bude vykonané dokazovanie a posúdený záujem maloletých detí a posúdení pomerov v rodine. Odvolací súd podľa § 387 ods. 2 C.s.p. poukazuje na správne dôvody súdu prvej inštancie, s ktorými sa stotožňuje. Odvolací súd dopĺňa, že styk ktorý navrhovala stará matka okrem iného aj presahuje rámec neodkladného opatrenia, keď zasahuje do styku rodičov s maloletými deťmi. Čas, ktorý súd vymedzí blízkym osobám na stretávanie sa s dieťaťom nemá zasahovať výlučne do času jedného z rodičov. Za predpokladu, že je upravený styk otca s deťmi počas víkendových dní je v rozpore so záujmom maloletých detí, aby ďalší víkend boli opätovne odlúčené od matky, ktorá má právo s nimi tiež tráviť čas. Styk maloletého dieťaťa s blízkou osobou nemá byť upravený tak, aby pre žiadneho z rodičov nepredstavoval stretávanie dieťaťa s blízkymi osobami obmedzenie jeho práv. Rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne, odvolací súd ho potvrdil podľa § 387 C.s.p.“

12. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že tento svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, predmetné rozhodnutie obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu

nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

13. Vychádzajúc predovšetkým z citovaného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ústavný súd zastáva názor, že krajský súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal so všetkými podstatnými odvolacími námietkami sťažovateľky. Krajský súd sa podľa názoru ústavného súdu primerane zaoberal okolnosťami danej veci a dostatočne objasnil dôvody, z ktorých napadnuté rozhodnutie vychádza. Podľa názoru ústavného súdu argumentáciu krajského súdu a úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil možno považovať za jasné, logické a zrozumiteľné, a preto závery krajského súdu nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené, ani za arbitrárne. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

14. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi posudzovaným rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že

obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa

15. Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

16. Dohovor o právach dieťaťa (vyhlásený v Zbierke zákonov pod č. 104/1991 Zb.) patrí medzi prvé medzinárodné zmluvy určené na ochranu práv a slobôd detí. Vyjadruje všeobecnú snahu o uznaní, ochrane a posilnení práv najzraniteľnejšej skupiny ľudí – detí (k tomu bližšie porov. Todres, J. – Wojcik, Mark E. – Revaz, Cris R. *The U.N. Convention on the Rights of the Child. An Analysis of Treaty Provisions and Implications of U.S. Ratification.* New York : Transnational Publishers, 2009, p. 9 a nasl.).

V teórii medzinárodného práva sa ustálil právny názor, v zmysle ktorého Dohovor o právach dieťaťa obsahuje vo svojom texte dve skupiny právnych noriem. Prvú skupinu tvoria právne normy priamo vykonateľné (*directly applicable/self-executing*) a druhú skupinu tvoria právne normy, ktoré nie sú priamo aplikovateľné a majú charakter všeobecných zásad (porov. Andrews, A. B. – Kaufman, N. H. eds. *Implementing the U.N. Convention on the Rights of the Child. A Standard of Living Adequate for Development.* Westport : Praeger Publishers, 1999, p. 171). S licenciou pre zjednodušenie možno prijať stanovisko, že právne normy medzinárodnej zmluvy sú priamo vykonateľné, ak zaručujú práva a slobody priamo ich adresátom bez potreby ďalšej transpozície alebo inkorporácie do právneho poriadku zmluvného štátu ďalším normatívnym právnym aktom. Právne normy medzinárodnej zmluvy nie sú priamo vykonateľné, ak tieto priamo alebo implicitne vyžadujú od zmluvného štátu prijatie ďalšej právnej úpravy na úrovni vnútroštátnej

legislatívy (v medzinárodných zmluvách najčastejšie uvedené textáciou „zmluvné štáty sa zaväzujú prijať...“ alebo „zmluvné štáty uznávajú a zabezpečia...“ a pod.).

Dohovor o právach dieťaťa neobsahuje explicitné ustanovenie, ktoré by dávalo odpoveď na otázku, ktoré články sú priamo vykonateľné a ktoré nie, a preto kritériom na ich odlišenie je povaha, účel, rozsah konkrétneho článku, ako aj textácia článku, ktorá musí byť dostatočne jasná, aby príslušný orgán aplikácie práva bol schopný interpretovať a definovať jeho účinky, t. j. rozhodnúť o priamej vykonateľnosti alebo nevykonateľnosti konkrétneho článku (porov. napr. Detrick, Sh. A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child. Hague: Kluwer Law International, 1999, p. 28). V tejto súvislosti je potrebné poukázať na čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý na prvý pohľad evokuje záver o priamej neaplikovateľnosti ani jedného z článkov Dohovoru o právach dieťaťa: *„Štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, urobia všetky potrebné zákonodarné, správne a iné opatrenia na vykonávanie práv uznaných týmto Dohovorom. Pokiaľ ide o hospodárske, sociálne a kultúrne práva, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uskutočňujú také opatrenia v maximálnom rozsahu svojich prostriedkov a v prípade potreby aj v rámci medzinárodnej spolupráce.“* Dohovor o právach dieťaťa je však potrebné interpretovať vo vzájomnej súvislosti všetkých jeho článkov a vychádzať z jeho účelu (snaha o uznanie, ochranu a posilnenie práv detí), a pokiaľ niektoré z článkov jednoznačne (zohľadnením už popísaných rozlišujúcich kritérií) obsahujú priamo aplikovateľné subjektívne právo, je potrebné v záujme ochrany slobôd a práv dieťaťa poskytnúť konkrétnemu právu dieťaťa ochranu v príslušnom konaní, v ktorom sa jeho ochrany dotknutý subjekt domáha.

Na úrovni doktríny medzinárodného práva, ako aj na úrovni samotnej Organizácie Spojených národov prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré upravujú všeobecné zásady/princípy (general principles) a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné tieto zásady inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívy a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, čl. 3, čl. 6 a čl. 12 (pozri Hodgkin, R. – Newell, P. Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child. Fully revised third edition. Ženeva: UNICEF Regional Office for Europe, 2007, pp. 39, 83, 158; k tomu porov. aj Committee on the Rights of the Child: General Comment No. 5, CRC/GC/2003/5, body 19, 20 a 22). Tento záver podporuje

i samotný text týchto článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zaväzujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“). Naopak, k priamo vykonateľným právnym normám Dohovoru o právach dieťaťa je možné zaradiť napr. čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2, čl. 13, čl. 16 a pod.

Na základe už popísaných záverov ústavný súd odmietol sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, keďže táto označená referenčná právna norma Dohovoru o právach dieťaťa neobsahuje priamo aplikovateľné subjektívne právo sťažovateľky, ale je všeobecnou proklamáciou (princípom), ktorú je zmluvný štát povinný inkorporovať do svojho právneho poriadku a orgány aplikácie práva sú povinné tento princíp zohľadňovať pri aplikácii príslušných vnútroštátnych normatívnych právnych aktov (pozri napr. II. ÚS 596/2014, III. ÚS 512/2015 z 20. októbra 2015, I. ÚS 678/2016 z 9. novembra 2016).

17. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2017